

לשכת רב הקמפוס

אוניברסיטת בר-אילן

הפקולטה למדעי היהדות

דף שבועי

פרשת במדבר ויום ירושלים, תשע"א
מספר 916

מאת המרכז ללימודי יסוד ביהדות
ע"ש הלנה ופאול שולמן

בעניין חיוב נשים בספירת העומר הערות אחדות למאמרו המעניין של הרב דובדבני (גליון 911)

- א. שלא כדברי הכותב הנכבד בהערה 8, במשנה ברורה מפורש דנשים פטורות משום דהוי מצות עשה שהזמן גרמה (או"ח תפ"ג ס"א).
- ב. הכותב מזכיר את המגן-אברהם שכתב שנשים קבלו עליהן את מצוות ספירת העומר כחובה. גם המג"א כותב שזו מצות עשה שהזמן גרמה (שם). וממילא מי שקיבלה על עצמה יש לה חובה, קהילות שלא קיבלו – לא. ופוק חזי.
- ג. גם ערוך השלחן, עליו מסתמך הכותב, פוטר נשים ממצווה זאת מדין מצוות עשה שהזמן גרמה, אלא שמציין שכבר נהגו לספור ולברך.
- ד. מעתה תמיהתו של הכותב על בעל המשנה ברורה אינה תמיהה כלל. אכן, חשש לשכחה אינו סיבה לפטור מחיוב, אבל דעת המשנ"ב שנשים פטורות, דהוי מעשהז"ג. ובשאלה אם יברכו או לא, מציע הוא שלא לברך, שהרי עלולות לשכוח (כי אינן מתפללות ערבית בבית הכנסת כמו הגברים), ואם כן עלולות להגיע לידי ברכה לבטלה, ועל כן עדיף שלא יקבלו על עצמן. מה שאין כן גברים: הם חייבים מדינא, לא מפני שקיבלו על עצמם, וממילא אין לפטור אותם בגלל חשש שכחה.
- ה. אמנם הכותב מציין בשם "שלמי מועד" שהמציאות השתנתה והבנות היום מתחנכות לדיוק ומקפידות יותר מהבנים. הנחה זו נכונה כחלק מהמקרים, אך במקרים רבים המציאות מלמדת שגם בנים שוכחים. מי שמתפלל ערבית במניין – בדרך כלל אינו שוכח, כי הספירה נכנסה כחלק מהתפילה בציבור, אך מי שמתפלל ביחיד (או שאינו מתפלל כלל ערבית) – פעמים הרבה שוכח. בנות שבמקרים רבים אינן מתפללות כלל ערבית, ודאי שלא בבית כנסת, שוכחות לספור אם אין מי שמזכיר להן, וממילא חשש השכחה אינו חשש שווא, וגם כאן פוק חזי.
- וה' יאיר עינינו בתורתו.

מאיר וינינגר
קדומים